

**Základní kurs
o františkánském
misionářském
charismatu**

**Františkánská
misie
podle
nejstarších pramenů**

Učební list 7

Impressum

Copyright a vydavatel originálu:

Internationales Leitungsteam des CCFMC
Druhé přepracované vydání podle návrhů
Mezinárodního kongresu CCFMC v Assisi 1994

Překlad:

P. Juvenál A. Valíček OFMCap.

Redakce a vydavatelství českého překladu:

alverna,
Praha

Obsah

Františkánská misie podle nejstarších pramenů

Z pramenů

Jak František poslal první bratry do světa

A - Úvod

B - Přehled

C - Informace

D. Cvičení

E. Použití

F. Odkazy

1. Dějinné pozadí

2. Františkovy misijní cesty

3. Františkánský „misijní statut“

3.1. Jít světem bez sporů a hádek

3.2. „*Být poddáni kvůli Bohu každému lidskému stvoření*“

3.3. Hlásání: „Když to bude Bohu milé“.

3.4. Hlásat Boží slovo

3.5. Křest nebo odmítnutí?

4. Účinky františkánského misijního ideálu

4.1. Ekumenická znamení

4.2. Jednota života a misie

5. Závěr

Jak František poslal první bratry do světa

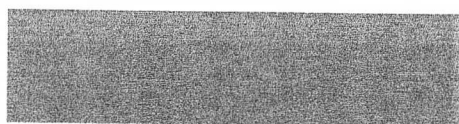
Poggio Rustone je překrásné místo nad rietským údolím. Je odtud vidět daleko; člověk má dojem, jako by mu u nohou ležel celý svět.

František tam jednou přišel se svými prvními sedmi bratry. Když před sebou uviděl tu širokou rovinu, věděl: Jsme posláni do širého světa. Proto k sobě všechny zavolal a vyprávěl jim o Božím království a o povolání, které mají všichni plnit. Pak je rozdělil do čtyř skupin po dvou mužích a řekl jim: „Jděte, milovaní, vždy po dvou do různých krajín světa a hlásejte lidem poselství pokoje! Buďte trpěliví v útrapách a plni důvěry, že Pán splní své příslibení! Těm, kdo vám budou klást otázky, odpovídejte pokorně; děkujte těm, kdo vám činí bezpráví a pomlouvají vás!“

S radostí a jásotem převzali bratři tento úkol svatě poslušnosti. S pokornou prosbou se vrhli na zem před svatým Františkem; ten je však objal a každému laskavě a dobrotivě řekl: „Obrat' svou mysl k Pánu a on tě bude živit!“

Bratr Bernard a bratr Jiljí se vydali na cestu k svatému Jakubu do Kompostely. Svatý František s jedním druhem si zvolil jinou světovou stranu. Čtyři ostatní se pak vydali po dvou na zbývající světové strany.

(Podle 1. Cel 29 mn.)

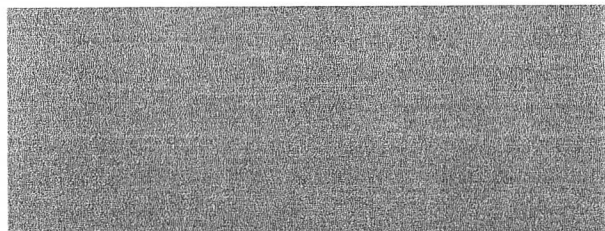

V mnoha částech světa má „misie“ často nesnáze

* Pro mnoho lidí je misie pouze jedna z forem euroamerického imperialismu. Nerozlišovalo se totiž dostatečně mezi radostnou zvěstí evangelia a její výrazovou podobou, kterou tato zvěst nabyla v Evropě. Církvím v Asii, Africe a Latinské Americe totiž byla vnucována civilizace, která vyrostla v Evropě a Severní Americe. Že „misie“ znamená něco zcela jiného, to ukázal Učební list .

* „Misie“ ukazuje téměř všude stejnou tvář. Jednotlivé misijní řády se od sebe téměř vůbec neliší. Vždy šlo o založení misijní stanice, o stavbu kostelů a škol, o šíření křesťanství kázáním a udělováním svátostí. Musíme si položit otázku, zda taková misie bez rozdílů je v zásadě správná? Koncil řády vyzval, aby si připomenuly svůj původ. To zahrnuje i otázku, jak chtějí chápat své misijní působení.

* Rovněž františkánské řády ukazují většinou tutéž misijní představu, i když František ve svých spisech a ve svém životě zastával jiné chápání misie, na které se však později zapomnělo. On byl ve své době novým začátkem (= „Principium“). Vrátil se k evangeliu a nasadil nová měřítka: principy zásady nového františkánského misijního hnutí. Jsou vyjádřeny v jedné kapitole Řeholí (srov. NR 16; PR 12). Důsledné následování sv. Františka i v jeho misijním chování mohlo mnohé národy uchránit před ranami, které jim byly zasazeny a jimiž trpí podnes. Rovněž by se tím byla otevřela cesta místním církvím, z nichž by každá měla svou kulturní tvář. V důsledku viny minulosti pro nás vyrůstá povinnost nápravy a rozhodné podpory církvi Jihu, aby se staly duchovně a hmotně nezávislými. Misionáři byli jistě poplatní koloniální mentalitě tehdejší doby. Tím ovšem nesmíme jejich chování omlouvat, protože i tehdy někteří z nich pochopili prorocký pohled evangelia. Vůle napravovat nás nutí zamýšlet se důsledně nad původním misijním charismatem sv. Františka.

Přehled

B

František a jeho představa o misii

Františkovu představu o misii pochopíme jen tehdy, když ho vrátíme do doby, ve které žil. Pokusíme se proto nejdříve vykreslit současné historické pozadí, zejména postoj církve k muslimům. Profil sv. Františka tak vystoupí mnohem ostřeji.

Sv. František se od počátku považuje za misionáře a podniká různé pokusy dostat se do tehdejších misijních oblastí, k Saracénům, jak tehdy nazývali muslimy. Setkání s tolerantním a k dialogu nakloněným egyptským sultánem al-Malek al-Kamilem mu přineslo základní zkušenost, kterou povýšil na směrnici pro všechny bratry (a sestry), kteří ho chtějí následovat. Sestavuje „misijní statut“, který dodnes neztratil nic ze své revoluční síly. Každá věta tohoto „statutu“ je významná a proto se snažíme zhodnotit ho přesnou analýzou. Konečně budeme sledovat také bezprostřední účinky, které pro Františka mělo toto setkání s islámem.

Informace

C

Historické pozadí

1

František žil v době křížových výprav, které vyvolalo dobytí Svaté země islámskými národy. Křesťanský západ, vedený papežem, považoval za svou povinnost znovu Svatou zemi dobýt pro křesťany. Proto také vyzval papež Inocenc III. k páté křížové výpravě: „*Vezměte na sebe kříž a následujte mě,*“ v přesvědčení, že jedná z Božího vnuknutí. Chtěl, aby se každý buď vydal na výpravu, nebo ji podporoval poskytnutím pomoci. Za tím účelem Inocenc napsal dopisy politickým a církevním představitelům, králům, regentům, arcibiskupům, opatům, teologům, kazatelům, klerikům i laikům. Tomuto záměru sloužil i čtvrtý lateránský koncil v roce 1215. Teologové zdůvodňovali výpravu biblickými a dogmatickými výroky. Veřejní kazatelé museli vysvětlovat věřícím naléhavost křížové výpravy. Kláštery prodávaly zlaté a stříbrné kalichy, aby bylo možno zaplatit loď nebo vyrovnat účty křížáků. Věřící dávali k dispozici svůj

majetek, aby bylo možné porazit nepřítele a srazit ho na kolena. Dary na financování křížové výpravy byly opatřeny odpustky.

V papežově listu „*Quia maior*“ je Mohamed nazýván „podvodník“ a „satanův prvorozenec“, který šíří pověrečnou tradici. Korán není Boží kniha, ale ve skutečnosti to je „závoj tmy“ a měl by být přeložen, aby bylo možné ho vyvrátit.

Velké úsilí přineslo různé výsledky. Damietta byla dobita, ale přišlo přitom o život 6000 křížáků, většinou Španělů. Bylo zabito 30000 až 60000 muslimů. Obyvatelé Damietty, oslabení hladem, nebyli schopni pochovávat nesčetné mrtvoly, ležící na ulicích. Křížáci podle libosti plenili a brali zlato, stříbro, šperky, látky, šatstvo a potraviny. Kvetly hazardní hry a prostituce.

Františkovy misijní cesty

2

František se od počátku považoval za misionáře. Nedivme se tomu, když přece Ježíšovy vysílací cesty (srov. Mt 10) hrály významnou úlohu při objevování nového způsobu života. Proto procházel Itálií, aby volal lidi k víře v Boha a k životu podle evangelia. Totéž chtěl dělat mezi lidmi, kteří dosud nevěří v Krista.

Šest let po svém obrácení (1212) chtěl jet František do Sýrie kázat Saracénům (= muslimům). Jeho loď však ztroskotala u břehů Dalmácie (srov. 1. Cel 55). Brzy nato se vydal s bratrem Bernardem přes Francii a Španělsko do Maroka (srov. 1. Cel 56). Ve Španělsku však dostal silný záchvat malárie a musel se vrátit. Tak selhala i jeho druhá misijní cesta. František však myšlenku islámské misie neopustil. Na letniční kapitule roku 1219 ji přednesl před asi 3000 bratry. Bylo rozhodnuto vyslat bratry do Tunisu a Maroka.

František sám chtěl jít do Egypta. Spolu s několika bratry použil jednu z mnoha lodí, které měly křížákům do Damietty přivést posily. Tak se dostal František v červenci a srpnu 1219 do Egypta. Neřesti a nepořádky v táboře křížáků, jejich spory a ziskuchtivost Františka přesvědčily, že zde nejde o žádnou „spravedlivou válku“. Pokoušel se vojáky a vůdce výpravy, kardinála Pelargia Galvana, aby uzavřeli příměří a přistoupili na mírovou nabídku sultána al-Malek al-Kamila.

Mocenská politika křesťanů neumožnila přijmout tento návrh. Křížáci vsadili na úplné vítězství. 29. srpna přepadlo křížáky muslimské vojsko: bylo zabito 6000 lidí. Teprve po této porážce povolil kardinál Františkovi, aby navštívil sultána, ale na vlastní nebezpečí (srov. LM 9,8). Jakub z Vitry to jako spolehlivý svědek popisuje takto: „*Po několik dní Františkovi sultán velice pozorně naslouchal, když před ním a před těmi, kteří ho obklopovali, kázal Krista. Pak z obavy, aby se některý z těch, kdo z jeho lidí poslouchali, nenechal obrátit k Bohu účinností jeho slov a nepřešel ke křesťanskému vojsku, dal mu doprovod a přikázal, aby ho s úctou a bezpečně dovedli zpět do našeho tábora. A když se s ním loučil, žádal ho: „Modli se za mne, aby mi Bůh dal poznat, která víra je mu milejší“ (Hist. occ. 2,32,14).*

František zřejmě udělal dojem. Vlastního cíle však nedosáhl: ani mučednictví, po kterém toužil, ani obrácení sultána, ve které doufal, ani mír mezi křesťany a muslimy, o který se zasazoval už předtím. A již vůbec neprosadil svoji novou ideu: Křížovou výpravu beze zbraní. Ale způsob, jakým František předstoupil před sultána, je začátkem nového vývoje, prorockým znamením nového chování. František žil evangelium: jeho požadavky tolerance a otevřenosti, aniž se přestane hlásat evangelium. Také zde se František stal sám „forma minorum“, formujícím principem menších bratří.

Františkánský misijní statut

3

Plodem setkání s muslimským světem je šestnáctá kapitola Nepotvrzené řehole, kterou bychom dnes snad mohli nazvat „misijní statut“. Tento statut obsahuje původní představu sv. Františka z Assisi o misiích, kterou adresuje především svým bratřím, která se však z dnešního pohledu obrací k celému františkánskému společenství:

„Bratři, kteří půjdou mezi nevěřící (Saracény), mohou mezi nimi duchovně působit dvojitým způsobem. Jeden způsob spočívá v tom, že nebudou začínat hádky nebo spory, ale ,kvůli Pánovi se podřídí každému lidskému zařízení‘ (1 Petr 2,13) a vyznají, že jsou křesťané.

Druhý způsob je, že - pokud to poznají jako Boží vůli - budou hlásat Boží slovo: že mají uvěřit ve všemohoucího Boha, Otce, Syna a Duchu svatého, Stvořitele všech věcí, Syna Vykupitele a Spasitele, že se mají dát pokřtít a stát křesťany, poněvadž ,nenarodí-li se kdo z vody a Duchu svatého, nemůže vejít do království Božího‘ “ (NŘ 16).

Jít světem bez sporů a hádek

3.1

Kdo následuje Františka, má „jít světem“ (NŘ 14) jako bratr, nemá se vynášet nad ostatní, ale má být pokorný a vždy k dispozici. Bratři nemají mít jiný úmysl, než přinášet Kristův pokoj. Nemají se chlubit, ani si nic přivlastňovat. Stejně se mají chovat ti, kdo žijí mezi Saracény. „Být menší“ a „sourozenectví“ jsou pro ně cestou k pokoji a proto také jsou způsobem jejich misionářského působení. Jejich starost o pokoj ve světě jim pomáhá pochopit, jak mají žít mezi muslimy a lidmi jiné víry a jak hlásat evangelium. Slovo Boží hlásají „více svým příkladem, než slovy“ a vždy beze sporů a polemik. Jejich životní styl putujících kazatelů je odrazem Ježíšova apoštolského putování.

„Být poddáni kvůli Bohu každému lidskému stvoření“

3.2

Srdcem františkánské spirituality je „být poddán“. To vede Františka od Nepotvrzené řehole až k jeho poslednímu spisu, k Odkazu: „A zůstali jsme bez vzdělání a byli jsme podřízeni všem“ (ZFr 4). Bratři byli a jsou povoláni, aby s lidmi a s celým stvořením jednali novým způsobem: neplatí pro ně hierarchické struktury, které spočívají na autoritě, moci, nebo vykořisťování. Rozhodli se pro láskyplnou dobrotu, vzájemnou úctu a sourozeneckou rovnost. To má vliv na volbu jejich úloh, na jejich způsob práce a společenských styků.

Rozhodnutí pro podřízení se určuje zásadně také chápání misí bratry a jejich postoj vůči Saracénům. Bratři jsou napomínáni, aby místo podřizování Saracénů politické moci Západu byli sami podřízeni Saracénům. Jako křesťané mají svůj život, svou práci i svou výživu sdílet s ostatními. Pokud to tak dělali, jednali proti zákonům církve své doby, které zakazovaly sloužit pohanům.

Ještě pár slov k výrazu „kvůli Bohu“. Tento výraz vyjadřuje spojení s osobní Františkovou zkušeností Boha. Jemu se Bůh ukazuje v pokorné podobě.

Tato pokora je patrná především v osobě Ježíše Nazaretského. Boží pokora uschopňovala bratry otevírat srdce přítomnosti Ducha svatého i mezi Saracény. Bratři byli schopni obdivovat zbožnost muslimů, jejich svatou knihu, svatá Boží jména a jejich volání k modlitbě.

Tato snášenlivost vůči ostatním neznamenal zřikání se křesťanské totožnosti. Bratři se ke svému křesťanství hlásili.

Hlásání: „...pokud to poznají jako Boží vůli“

3.3

Hlásání a křest jsou až na druhém místě za svědectvím života a „podřizováním se“. Žitý příklad říká víc než mnoho slov: „*vybízet všechny příkladem*“ (3 dr 36). Teologická tradice o nutnosti křtu se od toho velice lišila: Obrácení a křest rozhodovaly ve vědomí církve o záchraně nebo zavržení, o spáse nebo zatracení.

Prosté svědectví způsobem života zavazuje všechny bratry. Dokonce i bratři kazatelé musí nejdříve naslouchat a čekat na Boží znamení, než mohou začít kázat. Neměli by být vlastníky slova, ale měli by nejdříve poslouchat a zjistit, kdy se to Bohu zalíbí. Papež Inocenc III. sice také čekal na znamení od Boha, ale v jeho případě to bylo znamení pro zahájení války.

Muslimové mají ve zvyku očekávat znamení od Boha. Cokoli dělají, dělají to „Inšalláh“ (tak chce Bůh).

Když bratři objevili mezi muslimy živou Boží přítomnost, polžil František sobě i bratřím otázku: *Libí se Bohu, abychom začali kázat Saracénům?* “ Bůh je jejich „*Stvořitel a Vykupitel*“ (NŘ 16), a je mezi nimi přítomen živý. Překračuje hranice křesťanstva a kulturní omezení teologických představ. Tento Bůh jistě nevyloučil Saracény ze své dobroty bez hranic. Nebylo proto logické čekat na znamení od Boha a ponechat na něm, zda a kdy mají bratři hlásat svůj pohled víry a spásy?

Na jaké znamení měli čekat? Takovými podrobnostmi se František nezabývá. Bůh jistě nechce v jejich kázání žádné spory a slovní potyčky. Vylučuje se též jakýkoli pocit

nadřazenosti. Řečeno pozitivně: Bohu se jistě líbí stavět na duchu vzájemné úcty a oceňování. Takovou atmosféru však lze vytvořit, když bratři uskuteční svůj dialog života, svůj první způsob, jak jít mezi Saracény.

Hlásat Boží slovo

3.4

Hlásat Saracénům všemohoucího Boha je zbytečné. Tuto víru mají křesťané i Saraceni společnou. František pokračuje dál: přidává myšlenku na Boha v Trojici. Dělá to však bez jakéhokoli kritizování nebo snižování víry islámu nebo jeho proroka Mohameda. Víra v Trojici není Františkovi jenom nějakou formulí, ale něčím, co můžeme v životě zakusit: ve stvoření, ve vykoupení i v posvěcování. Kteří bratři mají kázat? Je jisté, že si nesmí žádný bratr nárokovat kazatelský úřad (srov. NŘ 17) a že všichni bratři mají kázat vlastním příkladem. Ale jakou úlohu pak mají kněží, kteří se k řádu přidávali v rostoucím počtu? Protože křest, který sám je plodem kázání a může ho udělovat pouze kněz (srov. NŘ 16), svěřuje František druhý způsob poslání (misie), totiž kázání (predicatio) a křest bratřím, kteří jsou zároveň kněžími. Kázat o Boží Trojici nadto vyžaduje teologické vzdělání, a to tehdy mohli získat jen kněží.

Křest nebo odmítnutí?

3.5

Výsledek kázání může být dvojitý: buď vede k přijetí křesťanské víry křtem, nebo kazatel zakusí odpor a odmítnutí, což může často vést k pronásledování a mučednictví. Křest i kázání se mají uskutečňovat tehdy, když se to Bohu zalíbí. Citát z evangelia sv. Jana 3,5 o nutnosti křtu ke spáse se po tom, co jsme dosud řekli, nezdá zcela logický. Kdyby tomu tak bylo od samého počátku, pak by nebylo pro Boží zalíbení zapotřebí žádné další znamení. Buď se tento citát ze sv. Jana dostal do tohoto textu bez dlouhého uvažování, nebo tam byl vložen dodatečně. (Víme, že Cézarovi ze Špýru bylo uloženo, aby Františkovu Nepotvrzenou řeholi doložil citáty z bible.)

Důležitějším se zdá, že František v tomto textu klade bratřím na srdce, aby nebyli váhaví a nestyděli se za Syna člověka (srov. NŘ 16).

Poselství evangelia tedy může narazit na odpor a odmítnutí. Pro ty, komu se tak stane, má František jedinou radu, platící všem bratřím, „*at' jsou kdekoli*“. Mají následovat příklad Ježíše, který se vydal za lidi (srov. NŘ 16). To je jádro poslušnosti a minority. Misijní statut začíná Ježíšovými slovy: „*Hle, já vás posílám jako ovce mezi vlky*“ (Mt 10,16). Celá šestnáctá kapitola tak má jediné motto, které výslovně upozorňuje na nebezpečnost poslání. Misie může stát tělo i život. Kdo se exponuje, vydává se všanc jako Ježíš, ten musí být připraven nést stejný úděl jako on. První menší bratři to museli zakusit na vlastním těle (srov. KJ 5 nn.)

Nevíme, jak tento vysoký Františkův ideál působil. Víme však, že první mučedníci františkánského řádu v Maroku se tímto duchem vést nedali. Pokojné soužití křesťanů a muslimů tam bylo samozřejmě a narušilo ho až nemoudré jednání bratří (srov. NR 16). Polemizovali s Mohamedem takovým způsobem, že to bylo příliš i tamějším křesťanům, kteří bratry donutili, aby se vrátili na loď. Ti se však vrátili nazpět, pokračovali ve své polemice, a proto je muslimové sťali.

Současné studie, týkající se Kláry z Assisi, ukázaly, že sama Klára uvažovala o tom jít do misí a zemřít jako mučednice. Chtěla opustit klauzuru San Damiana a následovat příklad pěti mučedníků z Maroka. Tento dramatický moment Klářina života dosvědčují akte jejího kanonizačního procesu: „*Paní Klára měla takový žár ducha, že ráda chtěla vytrpět mučednictví z lásky k Pánu; a to projevila, když uslyšela, že v Maroku byli umučeni jistí bratři a říkala, že by tam chtěla jít*“ (ProKl 6,6). Jiná svědkyně vypovídala: „*Z lásky k Bohu by byla ráda snesla mučednictví na obranu víry a svého řádu. Dříve než onemocněla, toužila jít do Maroka, kde, jak se říkalo, byli bratři přivedeni k mučednictví*“ (ProKl 7,2). To, že obě svědkyně, (srov. Cecilie a srov. Balvína) si toto Klářino přání pamatovaly ještě 33 let po oné události dokazuje, jak byla tato věc pro Kláru vážná a opravdová.

Musíme přiznat, že celé dějiny františkánských misí jsou plné podobných kladných i záporných příkladů (srov. Uč. list 8). Popíšeme teď dva bezprostřední důsledky pro Františka z Assisi samotného:

Ekumenické znamení

4.1

V Orientě zažil František muezzinovo modlitební volání (= salât), které svolává věřící k modlitbě, při níž se mají před Bohem sklonit až k zemi. V jednom dopise mluví o tomto islámském zvyku, který na něj hluboce zapůsobil a přeje si podobné znamení na Západě. Boží chvála má spojovat křesťany a muslimy. Důrazně mluví o „celé zemi“, když píše: „*A jeho chválu zvěstujte a kažte všem lidem tak, aby každou hodinu a když vyzvánějí zvony vždy veškerý lid na celé zemi vzdával chválu a dík všemohoucímu Bohu*“ (Lk; srov. GK, úvod).

To, co píše v citovaném listu zodpovědným činitelům v řádu Menších bratří, opakuje v listu politikům tehdejší doby. František si totiž uvědomuje, že se zde jedná o veřejnou záležitost, kterou je možno prosadit jen za pomoci „světského ramene“: „*Vzdávejte Pánu mezi lidem sobě svěřeným tu velkou čest, že bude každý večer heroldem nebo nějakým znamením ohlašováno, že všechen lid má vzdávat chválu a dík Bohu, všemohoucímu Pánu*“ (Lvl).

Takovým znamením by společná víra ve všemohoucího Boha našla společný výraz. Bohužel se tato výzva přímo nenaplnila. V pozdějším zvonění k modlitbě „Anděl

Páně“, o které se zasazoval Bonaventura, se Františkovo přání v něčem splnilo. Ovšem bez vztahu k „salát“ a bez ekumenického významu, který František této záležitosti přikládal. Teologie Boží dobroty, která zahrnuje muslimy, posiluje základu dialogu mezi křesťany a muslimy.

Jednota života a misie

4.2

Setkání Františka se sultánem bylo v jeho životě a v jeho duchovním vývoji důležitou událostí. Jeho životopisci mají sklon to podceňovat. Hledí jen na politické události a neúspěch při obracení sultána (srov. 1. Cel 55). Setkání prohloubilo Františkovo poznání. Radoval se z živé Boží přítomnosti mezi muslimy, kteří se klanějí Alláhovi působivým způsobem a jeho jméno znají z posvátné knihy, podobně jako křesťané. František mohl snít o světě, kde se muslimové a křesťané vzájemně obohacují svou představou Boha.

Touto představou můžeme nahlédnout hlouběji do jeho života. Při jeho misijní cestě se mu tato představa Boha potvrdila. Proti zcela jinému obrazu Boha křížáků, jejichž Bůh se projevoval hlavně mocí, se Bůh jeho bratří projevoval v Ježíši jako pokora. Tento Bůh pokory a služby, který se zjevil v Ježíšově pozemském životě, mu pomáhal nově číst Písmo svaté: např. Mt 16,24 - NR 1; Mt 19,19 - NR 1; Mt 5,39 - NR 14.

František i papež četli tytéž texty, ale v opačném směru: pro církevní autority texty, jako je „nést Ježíšův kříž“, ospravedlňovaly násilné dobytí posvátných míst, zatímco pro Františka byly stejné texty výzvou k životu bez majetku a bez násilí. Z toho František usuzoval, že jeho mírové poslání vycházelo přímo z „Boží vůle“ (NR 16). Proto nemohl očekávat pochopení u těch, kdo se chystali na válku. Jednota života a misie působila ještě něco jiného. František byl blízko obyčejným lidem v jejich vlastním prostředí: na polích, v dílnách, v jejich domech, v útulku pro malomocné, kde bratři lidem sloužili a přinášeli jim pokoj.

Stejně postupovalo hledání pravdy. Život se stává cestou, na které odhalujeme Boží přítomnost také mezi jinými národy a nasloucháme tomu, co jim Bůh říká ve stále nových situacích. František odmítá nechat se vtáhnout do sporů a slovních hádek, protože je přesvědčen, že Bůh je pokora. Lidé nejsou ani pány, ani vlastníky pravdy, ale hledají pravdu, která se ukazuje ve všech lidských příbězích a v celém stvoření. Tato blízkost lidem a ochota jim sloužit je doma spíše ve spiritualitě laiků, než mezi kleriky. Ode dne, kdy začala klerikalizace řádu, nacházela se Františkova spiritualita ve smrtelném nebezpečí. Nedivme se proto, že zmizela spiritualita „podřizování se“ z Řehole z roku 1223. Když ve svém Odkazu František poznamenává *A já jsem pracoval vlastníma rukama a budu pracovat; a rozhodně chci, aby všichni ostatní bratři se zaměstnávali počestnou prací* (ZFr 5), je to jenom smutná, ale poslední ozvěna prvních dnů jeho snu.

V souladu se svou zásadou evangelizovat víc příkladem, než slovy, nepovažoval František kázání nikdy za svou první povinnost. Církev jeho doby smýšlela jinak. Kázání pravdy mělo nejvyšší přednost a považovalo se za nutné ke spáse. František opět čerpá svou inspiraci z jiného pojetí, které vidí Boha přítomného také u muslimů, kde mezi nimi působí mnoho dobrého. Vůči islámu František ani nezaujímá záporný postoj, ani nezužuje Boha do hranic křesťanství nebo do rámce teologie, spjaté s jednou kulturou. Místo toho se oddává božskému tajemství vykoupení, které zahrnuje všechny lidi, a zcela trpělivě čeká na božské vnuknutí, než se k něčemu rozhodne něco než něco udělá.

Františkův misionářský plán neměl ve své původní čistotě dlouhého trvání. V těch prvních dobách, kdy bratři vyjádřili své chápání misie a mírové práce v Nepotvrzené řeholi, stáli bokem běžného smýšlení tehdejší církve, jejíž autority se zabývaly válkou a porážkou nepřátel. Ještě před Františkovou smrtí se rostoucí opozice rozhodla pro přizpůsobenější, hierarchickou a klerikální strukturu řádu a postavila se tak proti původně jinak směřujícímu laickému bratrstvu z prvotní doby hnutí. V průběhu dějin se však následovníci sv. Františka vždy znovu vraceli k jeho ideálům; ale jejich snahy měly často podobný osud jako v počátcích řádu. Dnes stojíme před úkolem nově pochopit misii a nově zřídít řeholní život. Neměli bychom proto šetřit námahou a měli bychom si vzpomenout na původní Františkovu představu. Ta o hodně předběhla svoji dobu a ještě i dnes ukazuje cestu. Mohla by - Inšalláh - být podivuhodným mostem k době dialogu a společného zasazování se za mír.

Církevní a františkánské prameny

Bible	Mt 10, 16, 24; Lk 9, 26; 1 Petr 2, 12
Církevní dokumenty	
Františkánské prameny	Lk; Lvl; Skr; NR 1, 14-17; PŘ 1, 12; ZFr 4-5; 1. Cel 29; 3 dr 36; LM 9; KJ 5; Hist. Occ 14; 1. An; 2. An; 4. An; Prokl 6; 7
Mezifrantiškánské dokumenty	
OFM - OFM ^{Cap} - OFM ^{Conv}	Generální konstituce OFM ^{Cap} 5, čl. 87; 89; 93; 95; 100; 118
OSC (Klarisky)	
OSF (TOR)	Řehole čl. 9; 29; 30
SFR	Řehole čl. 17; 31; 50; 101
Doplňky ¹	

¹ Poznámka: Účastníci kurzu mohou prameny doplnit.

1. cvičení:

Svým listem „*Quia maior*“ z 19. - 29. dubna 1213 vyzývá papež Inocenc III. „ve jménu Boha a Ježíše Krista“ všechny provincie tehdejšího křesťanstva ke křížové výpravě.

Účastníkům výpravy se slibuje: „*On (Ježíš) volá svým hlasem a říká: ‚Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne‘ (Mt 16,24), nebo abychom to řekli jasněji: ‚Když mne někdo chce následovat až k dosažení koruny, musí mne následovat také do boje, který se všem lidem nabízí jako zkouška.‘*“

Těm, kdo odmítnout je vyhrožováno: „*Král králů, Pán Ježíš Kristus, je odsoudí za nectnost nevděčnosti a za zločin nevěry, když zanedbají přispěchat mu na pomoc, protože jsme v takové situaci, že byl vyhnán ze svého království, které získal za cenu své krve. Proto ať vědí, že každý, kdo v této hodině nouze odmítá službu svému Vykupiteli, se těžce provinuje a musí být vážně obžalován.*“

Úlohy a otázky:

1. Přečtěte si a porovnejte rozdíly ve výklady úryvku Mt 16,24 u papeže Inocence III. a u Františka v Nepotvrzené řeholi 1.
2. Jak vidíte po prostudování tohoto Učebního listu vztah mezi pokojem a misíí?
3. František a jeho první bratři byli misionáři v uvedeném duchu NŘ 16 ve svém okolí a pak v celé Itálii a sousedních zemích. Můžete jednat podobně ve svém okolí a jak?
4. Je třeba v naší zemi v současnosti působit jako misionáři ve Františkově duchu? Jste připraveni tak začít jednat?

2. cvičení:**Přečtěte si vyprávění o „pravé a dokonalé radosti“:**

Jednoho dne blažený František, když dlel u Panny Marie Andělské, zavolal bratra Lva a řekl mu: „Bratře Lve, piš!“ Ten odpověděl: „Ano, jsem připraven.“ „Napiš,“ řekl, „co je pravá radost.“

„Přijde posel a řekne, že všichni pařížští Mistrři vstoupili do řádu; napiš, že to není pravá radost. A také, že vstoupili do řádu všichni zaalpští preláti, arcibiskupové a biskupové a nejen to, dokonce i francouzský král a anglický král; napiš, že to není pravá radost. A když tě ještě dostihneme zpráva, že moji bratři šli mezi nevěřící a všechny je obrátili na víru, anebo že já jsem dostal od Boha takovou milost, že uzdravuji nemocné a dělám mnoho zázraků; nuže, já ti říkám, ani v tom není pravá radost.“

„Ale co tedy je pravá radost?“

„Hleď, vracím se z Perugia o půlnoci, dorazím sem, je deštivá zima a tak drsná, že se na lemu hábitu dělají ledové rampouchy, které mi neustále vrážejí do nohou, takže mi krvácejí jako z ran. A já v tom blátě, zimě a ledu dojdou k fortně, dlouho klepám a volám, až přijde bratr a ptá se: „Kdo jsi?“ Já odpovím: „Bratr František.“ A on řekne: „Jdi pryč, v tuhle hodinu se nepřichází, nepustím tě.“ A když prosím dál, on odpoví: „Jdi

pryč, ty jsi nějaký prostáček a nevzdělanec, jaký sem nikdy nesmí přijít; my jsme tu přece nějací a tebe nepotřebujeme.“ A já pořád stojím před fortnou a říkám: „Pro lásku Boží pusťte mne dovnitř jen na tuto noc.“ A on odpoví: „To neudělám. Jdi ke křižovníkům a pros tam.“

Nuže, budu-li trpělivý a nerozčilím se - říkám ti, že v tom je pravá radost a v tom je pravá ctnost a spása duše.“(Skr)

Otázky:

1. Co má vyprávění o „pravé a dokonalé radosti“ společného s Františkovou misijní metodou?
2. Pokuste se přizpůsobit Františkovo vyprávění situaci, ve které žijete, a spojit váš závěr s Františkovou misijní metodou.

3. cvičení:

Přečtěte si List vládcům lidu a začátek Listu všem věrným křesťanům:

1. List vládcům lidu

Všem starostům a radním, soudcům a vládcům na celém světě, i všem ostatním, k nimž se tento list dostane, vám všem přeje bratr František, váš nepatrný služebník, hodný opovržení, spásu a pokoj.

Uvažujte a nahlédněte, že „den smrti se blíží“ (Gn 47,29). Proto vás prosím se vši možnou uctivostí, abyste pro starosti a péči o tento svět, který máte, nezapomněli na Pána a nesešli z cesty jeho přikázání. Všichni totiž, kteří ho nechají upadnout v zapomnění a „kdo sejdou z cesty jeho přikázání, jsou zlořečení,“ (Ž 118,21) a on je „nechá upadnout v zapomenutí“ (Ez 33,13). A až přijde den smrti, bude jim odňato všechno, co si mysleli, že mají“ (Lk 8,18). A čím byli moudřejší a mocnější na tomto světě, tím větší „muky trpět budou“ (Mdr 6,7) v pekle.

Proto naléhavě radím vám, svým pánům, abyste odložili všechny starosti a neklidnou činnost a s láskou přijímali nejsvětější Tělo a nejsvětější Krev našeho Pána Ježíše Krista, když se slaví jeho svatá památka.

A vzdávejte Pánu mezi lidem sobě svěřeným tu velkou čest, že bude každý večer heroldem nebo nějakým znamením ohlašováno, že všechen lid má vzdávat chválu a dík Bohu, všemohoucímu Pánu. A neuděláte-li to, vězte, že musíte složit účty svému Pánu a Bohu, Ježíši Kristu v den soudu.

Kdo tento list budou u sebe uchovávat a řídit se podle něj, vězte, že za to dostanou požehnání Boha, našeho Pána (Lvl).

2. List všem věrným křesťanům

Ve jménu Páně:

Otce i Syna i svatého Ducha.

Amen

Všem zbožně žijícím křesťanům, duchovním i laikům, mužům i ženám, všem, kteří bydlí po celém světě, vzkazuje bratr František, váš služebník a poddaný, uctivou poslušnost, pravý pokoj z nebe a upřímnou lásku v Pánu.

Protože jsem služebníkem všech, mám povinnost sloužit všem slovy svého Pána, plnými vůně. Proto, když jsem uvážil v duchu, že pro nemoc a tělesnou slabost nemohu přijít ke každému osobně, rozhodl jsem se připomenout vám tímto listem, jako svým poslem, slova našeho Pána Ježíše Krista, který je Slovo Otce a slova Ducha svatého, která jsou „duch a život“ (Jan 6,63) (2. Lvvl - úvod).

Otázky:

1. Jak se u sv. Františka spojuje vědomí poslání a pokora?
2. Jak se této Františkův postoj shoduje s evangeliem?
3. Jak můžete tento postoj zastávat sami ve vašem vlastním životě?

4. cvičení:

Porovnávejte 16. kapitulu Nepotvrzené řehole a 12. kapitolou Potvrzené řehole

(Nepotvrzená řehole, kapitola 16)
(Františkánské prameny str. 15-16)

O těch, kteří půjdou mezi nevěřící.

1. Pán praví: „Hle, já vás posílám jako ovce mezi vlky; buďte tedy obezřelí jako hadi a bezelstní jako holubice“ (Mt 10,16).

2. Budou-li proto někteří bratři chtít jít mezi nevěřící, ať jdou s dovolením svého ministra a služebníka.

3. Poznají-li ministr, že jsou k tomu poslání schopní, ať jim dá dovolení a neodpírá je (srov. Lk 16,2), neboť bude muset složit účty Pánu, nebude-li v této nebo v jiných věcech postupovat se správným rozlišováním.

4. Bratři, kteří půjdou mezi nevěřící, mohou mezi nimi duchovně působit dvojím způsobem.

5. Jeden způsob spočívá v tom, že nebudou začínat hádky nebo spory, ale „kvůli Pánovi se podřídí každému lidskému zařízení“ (1 Petr 2,13) a vyznají, že jsou křesťané.

(Potvrzená řehole, kapitola 12)
(Františkánské prameny str. 27)

O těch, kteří půjdou mezi nevěřící

1. Ti bratři, kteří by chtěli jít z Božího vnuknutí mezi nevěřící, ať si k tomu vyžádají dovolení od svého provinčního ministra.

2. Ten ať je dá jen těm, které uzná za schopné k takovému poslání.

6. Druhý způsob je, že - pokud to poznají jako Boží vůli - budou hlásat Boží slovo: že mají uvěřit ve všemohoucího Boha, Otce, Syna a Ducha svatého, Stvořitele všech věcí, Syna Vykupitele a Spasitele, že se mají dát pokřtít a stát křesťany, poněvadž „nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha svatého, nemůže vejít do království Božího“ (srov. Jan 3,5).

7. To a co se ještě bude líbit Pánu, mohou jim a ostatním zvěstovat, neboť Pán praví v evangeliu: „Každý, kdokoli se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i já přiznám před svým nebeským Otcem“ (Mt 10,32).

8. „Kdo se však stydí za mne a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde v slávě své i Otcově a svatých andělů“ (srov. Lk 9,26).

9. A všichni bratři ať mají všude na paměti, že sami sebe vydali Pánu Ježíši Kristu a jemu přenechali své tělo; proto musí z lásky k němu toto tělo vystavit viditelným i neviditelným nepřátelům, neboť Pán praví: „Kdo přijde o život pro mne, zachrání jej“ (srov. Lk 9,24) „pro život věčný“ (Mt 25,46).

10. „Blahoslavení pronásledovaní pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské“ (Mt 5,10).

11. „Jestliže pronásledovali mne, i vás budou pronásledovat“ (Jan 15,20).

12. „Když vás budou pronásledovat v jednom městě, prchněte do jiného“ (srov. Mt 10,23).

13. „Blahoslavení jste, když vás lidé budou nenávidět (Lk 6,22), tupit a pronásledovat (srov. Mt 5,11), když vás vyloučí, pohaní, vymažou vaše jméno jako prokleté (Lk 6,22) a budou lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně

(Mt 5,11); radujte se v ten den a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebi“ (srov. Mt 5,12).

14. *„Vám, svým přátelům, však říkám: Nenechte se od nich zastrašit! Nebojte se těch, kdo zabijejí tělo (Mt 10,28), ale nad to vám už víc udělat nemohou“ (Lk 12,4).*

15. *„Hleďte, abyste se nelekali“ (Mt 24,6).*

16. *Neboť „když vytrváte, získáte své životy“ (Lk 21,19).*

17. *„Kdo vytrvá až do konce, bude spasen“ (Mt 10, 22; 24,13).*

3. Konečně ukládám pod poslušností ministrům, aby si vyžádali od pana papeže jednoho kardinála svaté římské církve, který by řídil, chránil a napravoval toto bratrské společenství;

4. abychom, poddáni a podřizeni církvi svaté, vytrvali v katolické víře (srov. Kol 1,23) a zachovávali chudobu, pokoru a svaté evangelium našeho Pána Ježíše Krista, jak jsme to pevně slíbili. (Žádnému člověku není dovoleno tuto listinu našeho potvrzení zrušit nebo se jí opovážlivě protivit. Kdyby se však toho někdo odvážil, ať ví, že upadne v nemilost všemohoucího Boha a jeho svatých apoštolů Petra a Pavla. Dáno v Lateránu dne 29. listopadu v osmém roce našeho pontifikátu. Honorius III.)

Otázka:

V čem nacházíte shodu a v čem rozdíly (vynechávky)?

Použití

E

1. použití:

Otázka:

Jaké máte zkušenosti s misionářskou činností františkánů a františkánek, zejména ve vašem okolí?

2. použití:

Otázky:

Jakou úlohu hrají základní rysy františkánské misijní metody v oblasti vaší činnosti?

- jednat z božského vnuknutí?
- být kvůli Bohu podřízen každému lidskému tvoru?
- Inšalláh?
- bez hádek a sporů?
- s respektem vůči ostatním lidem, zvykům a kulturám?

Literatura

F

Asseldonk, O. van,

- La Lettere di S. Pietro negli scritti di S. Francesco. Collectanea Franciscana 48 (1978) 67 nn.
- Verso un cuore puro noc la pura, semplice e vera pace dello spirito. (NbR 17,15) Laurentianum 33 (1992) 481-531

Basetti-Sani, G.,

L'islam e Francesco d'Assisi. La missione profetica per dialogo (Firenze 1975).

Beer, F. de,

François, que disait-on de toi? (Paris 1977)

Bey, H. von der,

- Der Herr gebe dir den Frieden (Werl 1990)
- Vom kolonialen Gottesexport zur befreienden Mission. Eine franziskanisch orientierte Theologie einer inkulturierten Evangelisierung (Bonn 1996).

Boff, L./Bühlmann, W.,

Baue meine Kirche auf (Düsseldorf 1983)

Bühlmann, W.,

Das Missionsverständnis bei Franziskus nach der Regula non Bullata: A. Camps - G. Hunold, Erschaffe mir ein neues Volk. Franziskanische Kirchlichkeit und missionarische Kirche (Mettingen 1982).

Camps, A./Hunold, G. W. (vyd.)

Erschaffe mir ein neues Volk. Franziskanische Kirchlichkeit und missionarische Kirche (Mettingen 1982).

Daniel, E. R.,

The Franciscan Concept of Mission in the High Middle Ages (Lexington 1975).

Desbonnets, T.,

De l'intuition à l'intuition (Paris 1983).

Esser, K.,

- Anfänge und ursprüngliche Zielsetzungen des Ordens der Minderbrüder (Leiden 1996)
- Das missionarische Anliegen des hl. Franziskus: Wissenschaft und Weisheit 35 (1972) 12-18.

Flood, D.,

- Die Regula non bullata der Minderbrüder (Werl 1967).
- Francis of Assisi and the Franciscan Movement (Quezon City 1989).
- Peace in Assisi in the Early Thirteenth Century: Franziskanische Studien 64 (1982) 67-89.

Godet, J.-F.,

Le rôle de la prédication dans l'évolution de l'Ordre des Frères Mineurs d'après les écrits de saint François : Franziskanische Studien 59 (1977) 53-64.

Golubovich, G.,

San Francesco e i Francescani in Damietta: Studii Francescani 12 (1926) 307-330.

Hoerberichts, J.,

- Franciscus en de Islam (Assen 1994).
- Paus Johannes Paulus II en de Islam: Wereld en Zending 21 (1992) 22-38.
- Solidariteit en dienstbaarheid. Dialoog in Franciskaans perspectief: Franciskaans Leven 73 (1990) 212-227.

Iglesias, F.,

The prophetic originality of St. Francis: *Greyfriars Review* 2 (1988) 45-90.

Jeusset, J. G.,

Dieu est courtoisie. François d'Assise, son Ordre et l'Islam (Nantes 1985).

Lehmann, L.,

- Grundzüge franziskanischen Missionsverständnisses nach *Regula non bullata* 16: *Franziskanische Studien* 66 (1984) 68-81.
- Prinzipien franziskanischer Mission nach den frühen Quellen: *Laurentianum* 26 (1985) 311-360.
- Der Brief des hl. Franziskus an die Lenker der Völker. Aufbau und missionarische Anliegen: *Laurentianum* 25 (1984) 287-324.
- Die beide Briefe des hl. Franziskus an die Kustoden. Ansätze für eine christlichen-islamische Ökumene im Loben Gottes: *Franziskanische Studien* 69 (1987) 3-33.

Manselli, R.,

Franziskus, der solidarische Bruder (Freiburg 1995).

Missionszentrale der Franziskaner (vyd.)

- Der franziskanische Missionsauftrag in einer veränderten Welt (= Berichte - Dokumente - Kommentare 58), (Bonn 1995).
- Franziskanische Spiritualität und Evangelisation (= Berichte - Dokumente - Kommentare 64), (Bonn 1996).

Powell, J. M.,

Francesco d'Assisi e la Quinta Crociata: Una Missione di Pace: *Schede Medievali* 4 (1983) 68-77.

Rottzetter, A.,

- Die missionarische Dimension des franziskanischen Charismas: *Franziskanische Studien* 66 (1984) 533-549.
- Kreuzzugskritik und Ablehnung der Feudalordnung in der Gefolgschaft des Franziskus von Assisi: *Wissenschaft und Weisheit* 35 (1972) 121-137.

Vasquez Janeiro, I.,

I Franciscani e il Dialogo con gli Ebrai e i Saraceni nei secoli XIII-XV: *Antonianum* 65 (1990) 533-549.

Vat, O. van der,

Die Anfänge der Franziskanermissionen und ihre Weiterentwicklung im Nahen Orient und in den mohammedanischen Ländern während des 13. Jahrhunderts (Werl 1934).

Walsh, F./Moons, A.,

Missions in the Franciscan Tradition: *Spirit and Life*, 6, St. Bonaventure (New York 1994).

Zerfass, R.,

Der Streit um die Laienpredigt (Freiburg 1974).